

Finansbolag

Vägledning om kundkännedom

Femte upplagan

I denna upplaga har det gjorts en översyn av det avsnitt som handlar om vem som är kund vid försäljning av finansierade objekt. Frågan är om köparen av ett tidigare finansierat objekt är kund enligt penningtvättslagen.

Dessutom har avsnittet om leverantören av ett leasingobjekt är kund enligt penningtvättslagen omformulerats i vissa delar (se ändringsmarkeringar). Även avsnittet om avbetalningsköp har omformulerats, men också utvecklats (se ändringsmarkeringar).

Övriga avsnitt i vägledningen är oförändrade och har inte tagits med i detta utkast.

Öppen konsultation januari 2024

Innehållsförteckning

3 Är leverantören av ett leasingobjekt kund enligt penningtvättslagen?	3
Sammanfattning	3
Inledning	3
Leasingaffären	4
Styckesaffärer	4
Leverantörssamarbeten	4
Förmedlade affärer	5
Är leverantören kund till leasegivaren?	6
3 Är köparen av ett tidigare finansierat objekt kund enligt penningtvättslagen? (Ersätter tidigare vägledning)	8
Sammanfattning	8
Försäljning av tidigare finansierade objekt	8
Är köparen kund till finansiären?	9
Särskilt om försäljning under pågående avtalsperiod	9
3 och 6 Avbetalningsköp	11
Avbetalningsköp	11
Kontraktsköp	11
Objektsköp	11
Är leverantören av objektet vid avbetalningsköp kund enligt penningtvättslagen?	12
Åtgärder för kundkännedom avseende kontantinsatsen vid avbetalningsköp	12
Inledning	12
Kontantinsats	12
När kontantinsatsen bedöms vara avvikande	12
Kontraktsköp	13
Objektsköp	13

Simpts vägledning har tagits fram av sju organisationer i finansbranschen och deras medlemmar. Den utgår från medlemmarnas behov av vägledning och är inte avsedd att vara heltäckande.

Vägledningen beskriver hur branschen tolkar och tillämpar penningtvättsregelverket i aktuella delar.

Vägledningen ersätter inte lagar, föreskrifter och andra rättskällor. Dessa måste alltid beaktas och tillämpas i förekommande fall.

Det finns inte någon skyldighet att använda vägledningen. Den som använder vägledningen måste alltid göra bedömningen om vägledningen är tillämplig i det enskilda fallet.

Vägledningen ska läsas tillsammans med och kompletterar den grundläggande vägledningen om kundkännedom. Den grundläggande vägledningen omfattar bl.a. en beskrivning av åtgärder vid låg, normal eller hög risk och tillämpas när relevant. Rubriknumreringen motsvarar numreringen i den grundläggande vägledningen om kundkännedom.

I denna del av vägledningen hänvisas bland annat till lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättslagen).

I denna femte upplaga har avsnittet som handlar om huruvida köparen av ett tidigare finansierat objekt är kund enligt penningtvättslagen setts över och ändrats i vissa delar. Några justeringar har gjorts i avsnittet som handlar om huruvida leverantören av ett leasingobjekt är kund enligt penningtvättslagen och i avsnittet som handlar om avbetalningsköp.

3 Är leverantören av ett leasingobjekt kund enligt penningtvättslagen?

Sammanfattning

Leverantören eller förmedlaren av ett leasingobjekt bedöms inte vara kund till leasegivaren enligt penningtvättslagen, om inte leverantören eller förmedlaren nyttjar de ~~finansiella~~ produkter och tjänster som leasegivaren tillhandahåller i sin finansiella verksamhet, vilket verksamhetsutövaren (i det här fallet leasegivaren) måste göra en egen bedömning av.

Även om åtgärder för kundkännedom inte vidtas avseende leverantören eller förmedlaren är det viktigt att leasegivaren förstår upplägget på den affär som leasetagaren efterfrågar och att leasegivaren kan hantera den risk som är förknippad med leasegivarens kundrelationer med leasetagaren samt övervaka och bedöma leasetagarens aktiviteter och transaktioner.

Inledning

Vägledningen syftar till att besvara frågan om leverantören av leasingobjektet, och i förekommande fall den som förmedlar affären, är att betrakta som kund till leasegivaren enligt penningtvättslagen.

Vägledningen är relevant både för finansiell och operationell leasing. Hur ett avtal betecknas saknas betydelse i detta sammanhang. Det innebär att vägledningen kan vara relevant även för hyra (hyresavtal), under förutsättning att affären genomförs på ett sätt som motsvarar hur en leasingaffär genomförs, enligt vad beskrivs nedan.

Det förhållandet att leasetagaren tar del av service eller andra tilläggstjänster som är knutna till leasingavtalet påverkar inte de bedömningar som görs i vägledningen.

Leasingaffären

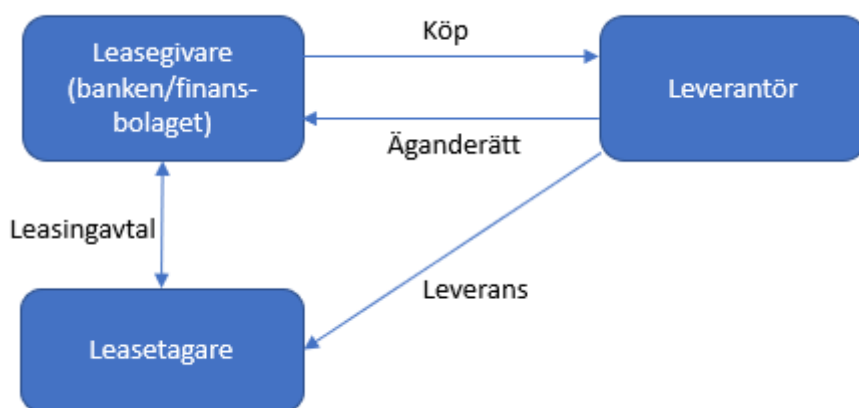
Leasing innebär att ett objekt upplåts till nyttjande. En leasingaffär kan genomföras på olika sätt. Denna vägledning omfattar tre tillvägagångssätt; s.k. styckesaffärer, leverantörssamarbeten och förmedlade affärer. Tillvägagångssätten beskrivs här på en övergripande nivå. ~~Det kan finnas andra sätt att genomföra en leasingaffär på.~~

Banken eller finansbolaget ~~(kreditgivaren)~~ – som i dessa fall är leasegivare – köper i samtliga fall ett objekt (i förekommande fall ett objekt och kontraktsrättigheterna enligt ett leasingavtal/kontrakt) för att upplåta objektet till nyttjande (leasa ut det) ~~av till~~ en leasetagare. Leasetagaren är att betrakta som kund till leasegivaren enligt penningtvättslagen. Leasingaffären innebär att en affärsförbindelse ingås och att åtgärder för kundkännedom därför ska vidtas avseende leasetagaren.

Styckesaffärer

En s.k. styckesaffär går ofta till på det sättet att leasetagaren kontaktar leasegivaren efter att leasetagaren och leverantören har kommit överens om att leverantören ska leverera ett objekt. Leasegivaren köper därefter objektet från leverantören och äganderätten till objektet övergår till leasegivaren. Leasegivaren tecknar ett leasingavtal med leasetagaren. Leverantören levererar objektet till leasetagaren.

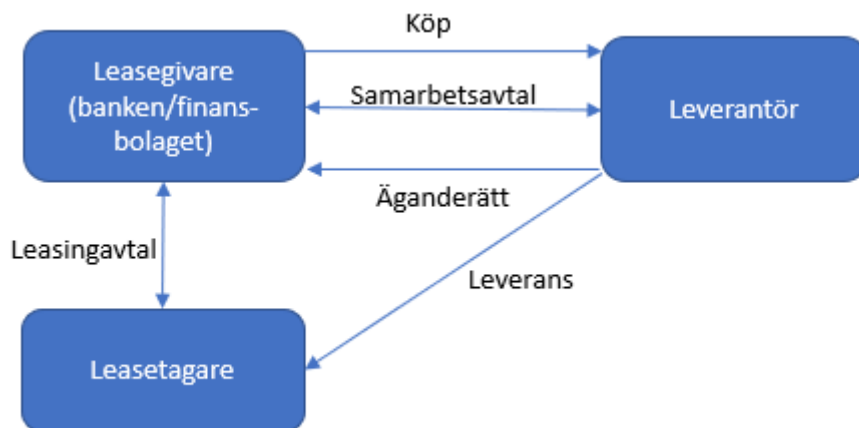
Illustration styckesaffär

Leverantörssamarbeten

De flesta leasingaffärer genomförs genom leverantörssamarbeten. Leasegivaren har i dessa fall ett samarbetsavtal med leverantören om återkommande affärer. Samarbetsavtalet bygger ofta på standardavtal. Till skillnad från styckesaffären är det ofta leverantören som kontaktar leasegivaren med anledning av den förestående affären, ibland sker detta via en onlinebaserad leverantörsportal. Även i dessa fall köper leasegivaren objektet från leverantören. Det förekommer också (oftare än vid styckesaffärer) att leverantören gör en utfästelse att utge ersättning till leasegivaren för det fall leasetagaren inte fullgör sina förpliktelser i förhållande till leasegivaren. På samma sätt som vid styckesaffärer övergår äganderätten till objektet till leasegivaren och objektet levereras till leasetagaren.

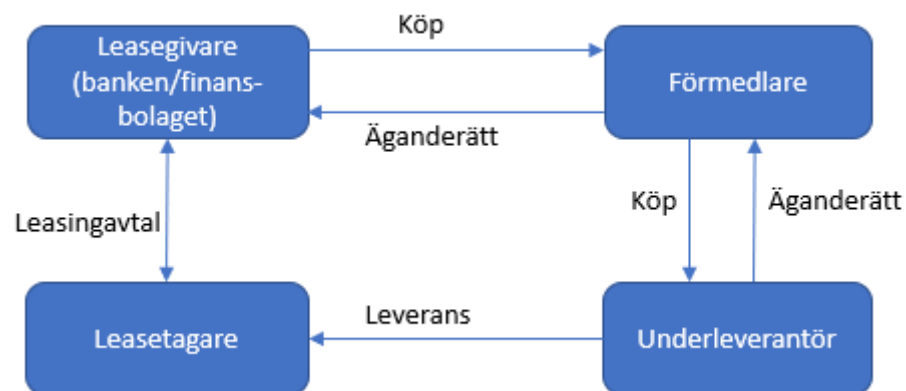
Illustration leverantörssamarbeten

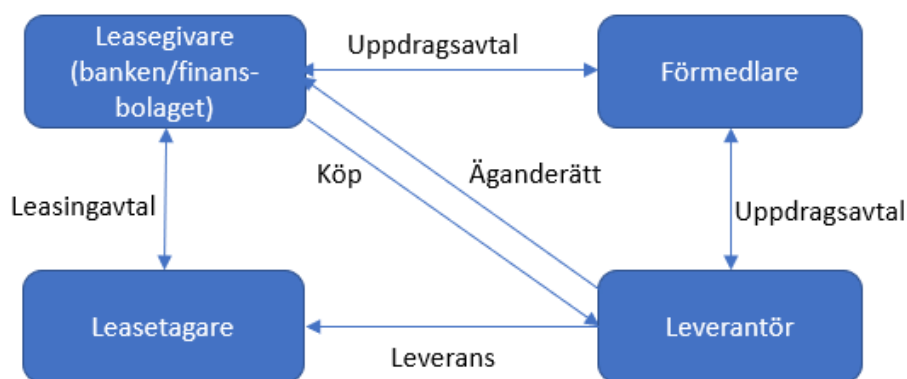
Förmedlade affärer

En leasingaffär kan ske genom en förmedlare, även kallad mäklare eller "broker". I en förmedlad affär förekommer det därmed fyra parter. Leasegivaren kan antingen köpa objektet från förmedlaren, vilket innebär att leverantören blir underleverantör till förmedlaren, eller så kan leasegivaren köpa objektet direkt från leverantören.

Illustration förmedlade affärer – leasegivaren köper objektet från förmedlaren

Illustration förmedlade affärer – leasegivaren köper objektet från leverantören

Är leverantören kund till leasegivaren?

Det som anges nedan om leverantören omfattar även förmedlaren i förekommande fall.

Kund enligt penningtvättslagen är den som har trätt eller står i begrepp att träda i avtalsförbindelse med verksamhetsutövaren (1 kap. 8 § punkten 4 penningtvättslagen). Åtgärder för kundkännedom ska bl.a. vidtas när det är fråga om en affärsförbindelse, dvs. en affärsmässig förbindelse som när den etableras förväntas ha en viss varaktighet eller vid enstaka transaktioner som uppgår till ett belopp motsvarande 15 000 euro eller mer (3 kap. 4 § och 1 kap. 8 § punkten 1 penningtvättslagen).

Som framgår i vägledningen om kundbegreppet är det avtalsförbindelser som innebär att motparten nyttjar produkter och tjänster i verksamhetsutövarens tillstånds- eller registreringspliktiga verksamhet som medför att motparten blir kund. För banker och finansbolag bör det handla om avtalsförbindelser som innebär att motparten tar del av produkter och tjänster i den finansiella verksamheten.

I samtliga här beskrivna fall ingår leasegivaren ett avtal med leverantören om att köpa ett objekt (enstaka eller återkommande). Det är alltså fråga om ett omvänt förhållande där leasegivaren i egenskap av köpare är kund till leverantören.

~~Som beskrivs ovan utgår definitionen av kund från förekomsten av en avtalsförbindelse. I penningtvättslagen finns det inte någon begränsning av vilka typer av avtalsförbindelser som avses. Frågan berörs inte heller i förarbetena (prop. 2016/17:173). Verksamhetsutövare kan ingå avtalsförbindelser med en mängd olika aktörer, t.ex. om lokalvård och konsulttjänster. Avsikten med regleringen bedöms inte vara att samtliga avtalsförbindelser som en verksamhetsutövare ingår ska medföra att motparterna blir kunder till verksamhetsutövaren i penningtvättslagens mening. Definitionen av kund bör tolkas mot bakgrund av syftet med regelverket, som är att förhindra att finansiell verksamhet och annan näringsverksamhet utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism (1 kap. 1 § penningtvättslagen). Utgångspunkten för bedömningen bör därför vara huruvida motparten nyttjar verksamhetsutövarens verksamhet, dvs. de finansiella produkter eller tjänster som verksamhetsutövaren tillhandahåller.~~

Eftersom leasegivaren inte i något av de beskrivna fallen erbjuder leverantören några **finansiella** produkter eller tjänster i den finansiella verksamheten, bedöms leverantören inte vara kund till leasegivaren i penningtvättslagens mening. Denna slutsats bedöms vidare få stöd av ett uttalande i förarbetena till den tidigare penningtvättslagen (prop. 2008/09:70 s. 183). Även i den tidigare penningtvättslagen definierades kund utifrån förekomsten av en avtalsförbindelse. I förarbetena uttalades – i fråga om definitionen av kund – att av ordalydelsen följer självfallet att leverantörer till verksamhetsutövaren inte omfattas. Det finns inget som tyder på att någon ändring har varit avsedd i samband med att den nuvarande lagen infördes.

~~Det kan konstateras att leasegivaren i egenskap av köpare själv är kund till leverantören. Det är därmed fråga om ett omvänt förhållande, eftersom det är leasegivaren som tar del av produkter som leverantören tillhandahåller i sin näringsverksamhet. Det bör i sammanhanget framhållas att det i vissa fall är särskilt reglerat att åtgärder för kundkännedom ska vidtas både när verksamhetsutövaren tar emot och betalar ut ett belopp, dvs. både vid försäljning och vid köp av ett objekt. Den som driver yrkesmässig handel med varor ska under vissa förutsättningar vidta åtgärder för kundkännedom både vid kontant betalning och när ett kontant belopp tas emot (1 kap. 2 § punkten 16 och 3 kap. 6 § penningtvättslagen). När verksamheten inte omfattas av en sådan särskild reglering, bör den tolkning som redovisats ovan kunna gälla.~~

Eftersom leverantören inte anses vara kund till leasegivaren, vidtas inte några åtgärder för kundkännedom avseende leverantören. Det gäller oavsett om det är fråga om en styckesaffär eller en förbindelse som förväntas ha en viss varaktighet, som leverantörssamarbetena. Detta innebär sammanfattningsvis att när det endast är fråga om att leasegivaren köper objektet av leverantören, vidtas inte åtgärder för kundkännedom avseende leverantören.

Leverantören anses inte heller vara kund till leasegivaren vid en utfästelse att utge ersättning om leasetagaren inte fullgör sina förpliktelser i förhållande till leasegivaren, jfr resonemangen i vägledningen om borgensmän och tredjemanspantsättare. Detsamma bör anses gälla när leverantören åtar sig att stå restvärdesrisken genom ett återköpsåtagande. Att leverantören i vissa fall nyttjar leasegivarens leverantörsportal för en effektiv kommunikation och hantering anses inte heller göra leverantören till kund.

Leasingaffären kan dock genomföras på olika sätt och det kan förekomma affärer där leverantören tar del av leasegivarens finansiella produkter och tjänster i leasegivarens finansiella verksamhet. Det kan t.ex. vara fallet om leasingaffären uppvisar likheter med factoring, dvs. fakturaköp och fakturabelåning, eller med s.k. sale and leaseback. När leverantören tar del av leasegivarens finansiella produkter och tjänster är utgångspunkten att leverantören blir kund till leasegivaren och leasegivaren ska då vidta åtgärder för kundkännedom enligt 3 kap. 4 § penningtvättslagen. Det är viktigt att verksamhetsutövaren gör en sin egen bedömning av om för att avgöra om affären innebär att leverantören tar del av leasegivarens finansiella produkter och tjänster och därmed ska anses vara kund enligt penningtvättslagen.

Det är också viktigt att framhålla att även om åtgärder för kundkännedom inte vidtas avseende leverantören behöver leasegivaren förstå upplägget på den affär som leasetagaren efterfrågar. Leasegivaren måste kunna hantera den risk som är förknippad med kundrelationen med leasetagaren samt övervaka och bedöma leasetagarens aktiviteter och transaktioner. Det innebär att ytterligare uppgifter om kundkännedom i vissa fall kan behöva inhämtas inom ramen för affärsförbindelsen med leasetagaren, bl.a. om syfte och art, för att utreda om det finns någon koppling mellan leasetagaren och leverantören eller något annat kopplat till leverantören som kan inverka på risken för att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Det betyder att även om leverantören inte är kund, kan det finnas situationer när verksamhetsutövaren inte kan bortse från leverantören. Ytterligare uppgifter kan behöva inhämtas (inom ramen för affärsförbindelsen med leasetagaren) både när affärsförbindelsen med leasetagaren inleds och i uppföljningen.

Det kan noteras att den tolkning som görs här i fråga om huruvida leverantören är kund, motsvarar vad som bedöms gälla i Danmark. I Danmark anses leasetagaren vara leasegivarens kund. Den återförsäljare ("forhandler") från vilken leasegivaren köper objektet ("udstyret") och/eller säljer objektet till vid leasingavtalets slut, omfattas inte av kundbegreppet i den danska penningtvättslagen.¹ Återförsäljare bör i detta sammanhang kunna likställas med leverantör.

¹ Danska Finanstilsynets vägledning om penningtvättslagen (se s. 52) [Regler for hvidvask \(finansstilsynet.dk\) Hvidvaskvejledning November 2020.pdf \(finansstilsynet.dk\)](#)

3 Är köparen av ett tidigare finansierat objekt kund enligt penningtvättslagen? (Ersätter tidigare vägledning)

Sammanfattning

Vägledningen syftar till att besvara frågan om den som på olika sätt kan överta äganderätten till ett tidigare finansierat objekt är kund i penningtvättslagens mening till banken eller finansbolaget i dess egenskap av säljare.

Begreppet finansiär används här som samlingsbegrepp när banker och finansbolag finansierar ett objekt utan att någon specifik typ av finansiering åsyftas, det kan t.ex. vara avbetalningsköp eller leasing.

Tolkningen är att köparen av ett tidigare finansierat objekt inte är kund till finansiären i penningtvättslagens mening. Åtgärder för kundkännedom vidtas därför inte avseende köparen. Det kan dock, av andra skäl, finnas anledning att göra kontroller och vidta åtgärder, exempelvis avseende de medel som köparen erlägger, men det görs då inte i egenskap av verksamhetsutövare enligt penningtvättslagen.

Försäljning av tidigare finansierade objekt

Ett objekt kan finansieras på olika sätt, t.ex. genom kreditköp i form av avbetalningsköp. Vid avbetalningsköp utgör varan kreditgivarens säkerhet för krediten genom förbehåll om återtaganderätt. Objektet kan också finansieras genom att objektet upplåts till nyttjande (leasing). Vid leasing är det leasegivaren som äger det objekt som upplåts till nyttjande av leasetagaren.

Vid finansiering av ett objekt förekommer det att finansiären i förtid eller vid avtalstidens utgång återtar det finansierade objektet, som därefter säljs. Objektet kan t.ex. säljas när ett leasingavtal har löpt ut och leasetagaren inte övertar äganderätten till objektet. Det kan också bli en försäljning då kreditgivaren har återtagit ett objekt när gäldenären inte har fullgjort sin del av ett kreditköpsavtal.

Objektet kan antingen säljas direkt till en köpare eller genom ett auktionsbolag eller annan samarbetspartner. Objektet kan också säljas under en pågående avtalsperiod, t.ex. när leasetagaren vill byta leasingobjekt eller leasegivare.

Följande situationer är exempel på när äganderätten kan övergå till en köpare:

- Kunden lämnar in objektet som inbyte till en leverantör i samband med en ny affär. Leverantören löser kundens betalningsåtagande till finansiären, vilket innebär att äganderätten till objektet övergår till leverantören (köparen).
- Kunden byter finansiär. Den nya finansiären löser kundens betalningsåtagande till den ursprungliga finansiären. Äganderätten övergår till den nya finansiären (köparen).
- Kunden säljer, med finansiärens tillstånd, objektet till en köpare som erlägger betalning till finansiären i syfte att lösa kundens betalningsåtagande till finansiären.

Är köparen kund till finansören?

Frågan är om den som på olika sätt kan överta äganderätten till (köpa) ett objekt som banken eller finansbolaget har finansierat inom ramen för en kund- och affärsförbindelse med t.ex. en leasetagare är kund till finansören. Det handlar om när någon annan än kunden, dvs. någon annan än t.ex. leasetagaren, ingår en avtalsförbindelse med banken eller finansbolaget om att ta över äganderätten till objektet (när kunden tar över äganderätten hanteras det inom ramen för kund- och affärsförbindelsen med denne).

Som framgår i vägledningen om kundbegreppet är det avtalsförbindelser som innebär att motparten nyttjar produkter och tjänster i verksamhetsutövarens tillstånds- eller registreringspliktiga verksamhet som medför att motparten blir kund. För banker och finansbolag bör det handla om avtalsförbindelser som innebär att motparten tar del av produkter och tjänster i den finansiella verksamheten.

Frågan är då huruvida försäljningen innebär att motparten nyttjar produkter och tjänster i verksamhetsutövarens finansiella verksamhet.

De produkter och tjänster som finansören tillhandahåller sin kund (t.ex. leasetagaren) för att finansiera objektet omfattas inte av avtalet med köparen av objektet. Det är alltså enbart fråga om handel med återlämnade eller återtagna objekt, inbegripet äganderättsöverlåtelser under pågående avtalsperiod.

Även om försäljningen av ett tidigare finansierat objekt är förenad med den tillstånds- eller registreringspliktiga verksamheten, t.ex. leasing, bedöms den inte vara del av denna och den bedöms inte heller ha ett tillräckligt samband med den finansiella verksamheten. Köparen anses därmed inte vara kund till finansören i penningtvättslagens mening. Åtgärder för kundkännedom vidtas därför inte avseende köparen.

Det kan dock, av andra skäl, finnas anledning att göra kontroller och vidta åtgärder, exempelvis avseende de medel som köparen erlagger, men det görs då inte i egenskap av verksamhetsutövare enligt penningtvättslagen.

Det bör dock noteras att penningtvättslagen gäller vid yrkesmässig handel med varor och om det kan antas att det i verksamheten eller i en del av verksamheten genomförs eller kommer att genomföras transaktioner, enstaka eller sådana som kan antas ha samband, som innebär att ett utbetalt eller mottaget belopp i kontanter uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer (1 kap. 2 § punkten 16 penningtvättslagen).

Särskilt om försäljning under pågående avtalsperiod

Det förekommer att kunden (t.ex. leasetagaren) efterfrågar en förändring som omfattar en köpare som gör en betalning, t.ex. vid byte av objekt eller finansör. Även om åtgärder för kundkännedom inte vidtas avseende köparen ska finansören kunna hantera risken för penningtvätt och finansiering av terrorism med kunden (t.ex. leasetagaren). Det innebär att så länge som kunden fortfarande är kund och det görs en betalning från någon annan än kunden, bör betalningen hanteras riskbaserat motsvarande andra betalningar som görs av tredje parter. Sådana betalningar kan öka risken som är förknippad med kunden (jfr Eba:s riktlinjer för riskfaktorer, riktlinje 9.4 b, som handlar om betalningar från tredje parter som vare sig är förknippade med produkten eller har identifierats på förhand). Betalningen kan därför komma att innebära att skärpta åtgärder för kundkännedom vidtas beträffande kunden, dvs. inom ramen för affärsförbindelsen med kunden. Åtgärderna skiljer sig i regel inte från de åtgärder som vidtas i andra fall när det krävs skärpta åtgärder för kundkännedom.

VÄGLEDNING KUNDKÄNNEDOM FINANSBOLAG

Det bör tilläggas att om finansiären tillhandahåller köparen en finansiell produkt eller tjänst (t.ex. leasing, avbetalningsköp eller lån) i samband med försäljningen av objektet blir köparen kund, vilket innebär att åtgärder för kundkännedom ska vidtas enligt vad som framgår av 3 kap. 4 § penningtvättslagen.

	Situation	Vem är kund?	Kommentar
1	Efter uppsagt finansieringsavtal genom auktionsbolag eller annan samarbetspartner.	Det beror på avtalskonstruktionen med auktionsbolaget/samarbetspartnern men i de flesta fall bör det vara auktionsbolaget/samarbetspartnern.	Avgörande är vem som är finansbolagets avtalsmotpart vid själva försäljningen av objektet. Här måste man göra skillnad på situationen att auktionsbolaget/samarbetspartnern säljer i eget namn eller endast förmedlar en affär till finansbolaget. Om det är auktionsbolaget/samarbetspartnern som är finansbolagets fakturamottagare bör utgångspunkten vara att det är denne som är kund.
2	Efter uppsagt finansieringsavtal direkt till tredje man.	Tredje man.	Om finansbolaget gör en direktaffär med tredje man ska kundkännedsåtgärder vidtas.
3	Kunden lämnar in objektet som inbyte till en handlare i samband med en ny affär, handlaren löser skulden till finansbolaget.	Kunden (t.ex. leasetagaren).	Det är kunden som är finansbolagets avtalspart. Även om betalning kommer från någon annan (dvs. handlaren), är det på uppdrag av kunden och för dennes räkning. Det finns ingen affärsförbindelse med tredje man.
4	Kunden byter finansiär varvid den nya finansiären löser skulden till finansbolaget.	Kunden (t.ex. leasetagaren).	Se 3 ovan.
5	Kunden säljer (med finansbolagets tillstånd) objektet till tredje man som erlägger betalning direkt till finansbolaget i syfte att lösa kundens skuld.	Kunden (t.ex. leasetagaren).	Se 3 ovan.

3 och 6 Avbetalningsköp Åtgärder för kundkännedom vid avbetalningsköp

Avbetalningsköp

Med avbetalningsköp avses – när det gäller näringsidkare – avtal om köp av vara, om betalningen ska erläggas i särskilda poster, varav minst en sedan varan har lämnats ut till köparen och avtalet innehåller villkor som ger säljaren möjlighet att återta varan om köparen inte fullgör sin del av avtalet (förbehåll om återtaganderätt) (1 § lagen [1975:599] om avbetalningsköp mellan näringsidkare). Att förbehåll om återtaganderätt har gjorts är det karaktäristiska för avbetalningsköp och innebär att varan står som säkerhet för att köparen fullgör sina förpliktelser (jfr prop. 1977/78:142 s. 12).

Konsumentkrediter regleras i konsumentkreditlagen (2010:1846) (KkredL). Med kreditköp avses ett köp av en vara eller tjänst som finansieras genom en kredit som lämnas av säljaren eller annan kreditgivare, om det görs på grund av en överenskommelse mellan kreditgivaren och säljaren eller om varan eller tjänsten anges i kreditavtalet (2 § KkredL). För konsumentkrediter gäller att förbehåll om återtaganderätt måste ha gjorts i samband med köpet för att kunna göras gällande mot kunden (38 § KkredL). Kreditköpet kan beviljas som ett avbetalningsköp.

Vid ett avbetalningsköp utgör alltså varan kreditgivarens säkerhet för krediten genom förbehållet om återtaganderätt.

Avbetalningsköp kan genomföras på olika sätt. Här beskrivs kontraktsköp och objektsköp.

Kontraktsköp

Kontraktsköp innebär att kreditgivaren köper det kontrakt (fordringar och övriga rättigheter enligt kontraktet inklusive återtaganderättsförbehållet) som har upprättats mellan leverantören och kunden. Kunden erlägger i dessa fall kontantinsatsen till leverantören. Kontantinsatsen omfattas inte av kontraktsköpet.

Objektsköp

Objektsköp innebär att kreditgivaren köper objektet från leverantören för att sedan sälja det till kunden. Det kan gå till på olika sätt. Ett sätt är att kreditgivaren köper objektet och att köparen betalar kontantinsatsen till kreditgivaren. Ett annat sätt är att köparen betalar kontantinsatsen till leverantören, exempelvis genom inbyte eller förskottsbetalning. Köparens fordran på leverantören anses i de fallen (avseende inbyte eller förskottsbetalning) överlåten till kreditgivaren. Kontantinsatsen avräknas sedan från det belopp som kreditgivaren erlägger till leverantören vid köpet av objektet, som kreditgivaren sedan säljer till köparen.

~~Kontantinsats~~

~~Enligt 26 § KkredL ska säljaren, vid ett kreditköp av en vara, ta ut en kontantinsats av köparen i enlighet med god kreditgivningssed. Kontantinsatsen ska motsvara minst 20 procent av varans kontantpris, om inte särskilda förhållanden föranleder annat. Kunden (konsumenten) får alltså inte tillgodogöra sig en kredit som motsvarar hela köpeskillingen. Krediten förutsätter att en kontantinsats har erlagts. Kreditprövningen omfattar endast det belopp som omfattas av krediten.~~

~~Kontantinsats kan erläggas även vid avbetalningsköp mellan näringsidkare.~~

~~Med "kontantinsats" avses den del av köpeskillingen som inte finansieras genom avbetalningskontraktet. I fordonssektorn erläggs kontantinsats ofta genom "inbyte" (leverantören köper inbytesfordonet av avbetalningsköparen). I vissa fall betalas kontantinsatsen till leverantören och i andra fall till kreditgivaren.~~

Är leverantören av objektet vid avbetalningsköp kund enligt penningtvättslagen?

På motsvarande sätt som leverantören av ett leasingobjekt inte bedöms vara kund, bedöms den som levererar eller säljer det objekt som sedan utgör kreditgivarens säkerhet för krediten inte vara kund till banken eller finansbolaget i penningtvättslagens mening, se vägledningen ovan om leverantören av ett leasingobjekt kund enligt penningtvättslagen.

Åtgärder för kundkännedom avseende kontantinsatsen vid avbetalningsköp

Inledning

Vid avbetalningsköp blir köparen av objektet/varan kund till kreditgivaren. Åtgärder för kundkännedom ska vidtas beträffande kunden och krediten. Frågan är hur kreditgivaren bör agera när det gäller kontantinsatsen.

Vid avbetalningsköp enligt konsumentkreditlagen är kunden skyldig att erlägga en kontantinsats. Kontantinsats är vanligt förekommande också vid avbetalningsköp mellan näringsidkare. Att en kontantinsats erläggs är alltså inte något avvikande i sig. Det innebär att i de flesta fall vidtas inte någon särskild utredning vad gäller kontantinsatsen. Det betyder med andra ord att kreditgivaren i de flesta fall inte ställer frågor till kunden eller vidtar några andra åtgärder i fråga om kontantinsatsen.

Kontantinsats

Enligt 26 § KkredL ska säljaren, vid ett kreditköp av en vara, ta ut en kontantinsats av köparen i enlighet med god kreditgivningssed. Kontantinsatsen ska motsvara minst 20 procent av varans kontantpris, om inte särskilda förhållanden föranleder annat. Kunden (konsumenten) får alltså inte tillgodogöra sig en kredit som motsvarar hela köpeskillingen. Krediten förutsätter att en kontantinsats har erlagts. Kreditprövningen omfattar endast det belopp som omfattas av krediten.

Kontantinsats kan erläggas även vid avbetalningsköp mellan näringsidkare.

Med "kontantinsats" avses den del av köpeskillingen som inte finansieras genom avbetalningskontraktet. I fordonssektorn erläggs kontantinsats ofta genom "inbyte" (leverantören köper inbytesfordonet av avbetalningsköparen). I vissa fall betalas kontantinsatsen till leverantören och i andra fall till kreditgivaren.

När kontantinsatsen bedöms vara avvikande

I vissa fall kan kontantinsatsen bedömas vara avvikande/"sticka ut". Det kan vara fallet när värdet på kontantinsatsen, t.ex. inbytesobjektet, bedöms vara högt i förhållande till vad som är känt om kundens ekonomiska förhållanden eller i förhållande till egendomens värde. Som exempel kan nämnas att köparen önskar överskrida den i KkredL föreskrivna kontantinsatsen om minst 20 procent av varans kontantpris. I dessa fall kan en utredning kring kontantinsatsen behöva vidtas, t.ex. frågor ställas till kunden om medlens ursprung eller annat underlag inhämtas för att utreda detta. Omfattningen på utredningen bör vara riskbaserad och åtgärderna bör syfta till att bedöma om det verkar rimligt att kunden erlägger den aktuella kontantinsatsen, dvs. om det finns anledning att räkna med att medlen har ett legalt ursprung. Oavsett vilka åtgärder som vidtas i det enskilda fallet, ska kreditgivaren göra

en bedömning av om risken med kunden kan hanteras enligt 3 kap. 1 § penningtvättslagen. Ansvar för att utreda en avvikande kontantinsats bedöms skilja sig åt vid kontraktsköp jämfört med objektsköp.

Kontraktsköp

Vid kontraktsköp övergår leverantörens fordran på kunden till kreditgivaren. Kreditgivaren köper med andra ord en fordringsrätt på kunden. Kontantinsatsen erläggs till leverantören och omfattas inte av affärsförbindelsen mellan kreditgivaren och kunden.

I de fall kontantinsatsen inte följer vanliga mönster utan bedöms vara avvikande, kan den ändå, som ett moment bland flera, komma att omfattas av kreditgivarens riskbaserade helhetsbedömning av kunden. Den riskbaserade helhetsbedömningen syftar till att avgöra om risken med kunden kan hanteras. För att bedöma om risken med kunden kan hanteras kan kreditgivaren vidta åtgärder för att bedöma om det verkar rimligt att kunden har erlagt den aktuella kontantinsatsen. Kreditgivaren kan till exempel ställa frågor till kunden om upplägget som helhet för att kunna bedöma om det finns anledning att räkna med att medlen har ett legalt ursprung.

Objektsköp

Vid objektsköp omfattar den därefter uppkomna affärsförbindelsen mellan kreditgivaren och kunden hela objektet, dvs. krediten och kontantinsatsen, också när kontantinsatsen erläggs till leverantören. Kontantinsatsen omfattas därför av kreditgivarens riskbedömning av kunden enligt 2 kap. 3 § penningtvättslagen och bedömningen av om risken med kunden kan hanteras. I dessa fall har kreditgivaren alltså ett ansvar för att bedöma om det verkar rimligt att kunden erlägger den aktuella kontantinsatsen. Även i dessa fall görs en sådan bedömning i regel endast om kontantinsatsen bedöms vara avvikande. På samma sätt som vid kontraktsköp syftar utredningen till att bedöma om det verkar rimligt att kunden erlägger den aktuella kontantinsatsen och om risken med kunden kan hanteras